

Den 5. marts 1969.

Kære far - bedstefar.

Det er ikke nogen tilfældighed, at vi idag er samlet her. For 80 år siden, den 5. marts 1889, så du verdens lys, som Henrik og Karens førstefødte, i huset under kastanjetræernes skygge i Jordløse.

Det var den gang lavtlønsproblemet var nært inde på livet af alle der bestilte noget, men til gengæld erindre jeg, at du har fortalt, at en dunk brændevin af de store ikke kostede mange øre - så der var da lyspunkter også den gang. Og jeg ved at du i en meget tidlig alder øjnede lyspunkterne og forgreb dig på dunkens indhold, med det resultat at du faldt i søvn i krogen ved komfuret, hvor døren førte ind til soveværelset.

Det må vel siges at være en undtagelse - for senere er du så sandelig ikke kommet sovende gennem tilværelsen.

Som kotume var dengang, skulle du tidligt ud at tjene til dine egne træsko, og allerede den gang blev din livsbane stukket af. Du kom til landbruget, og du blev fænget af glæden ved dyrkning af moder jord og pasning af dyr.

Du begyndte ved de mindre brug, fortsatte ved de større og endte ved de helt store.

Ind i mellem søgte du viden ved ophold på Dalum landbrugsskole. Da du var sprunget ud derfra, stod døren som leder af herregårdens drift dig åben. Du valgte Fyn og Sjællands frodige natur som opholdssteder.

En særlig forkærlighed havde du til Kalundborgegnen, hvorfra du har fortalt os om utallige af dine ungdomsoplevelser.

Vi ved fra omtalen, at der ofte var rivalisering og kamp mellem datidens "herregårdsbisser", men du klarede dig bravt blandt disse, selv når de stod på spring på hølæsset for at overfalde dig, blegnede de af skræk, når du truende stak underkøben frem og viste tænder.

Omend du var frygtet for din styrke, så ønskede du dog at holde styr og ro på tropperne, og det formåede du i en sådan grad, at den lokale landbetjent kunne holde friaften, når du deltog i festlighederne på egnen hoteller.

Ind mellem dine ophold på fyn og sjælland var du et lille smut - smut - på Langeland for at sondere terrænet, og du vendte senere tilbage på erobringstogt og bragte smedens datter fra Snøde som din brud til sæbygård i begyndelsen af 1920.

Og som " smedens kat fik killinger " hedder det i en sang, så varede det ikke længe før smedens datter nedkom med en stor velskabt unge, der fik farfars navn Henrik.

Med dette pragteksemplar måtte succeen følges. Målet var en legekammerat til ham, netop så svag, at "henrik kunne klare sig i styreke, men så spænstig og hurtig at styrken kunne undviges ved løb.

Og resultatet blev, at der på skiftedag den 1. november 1921 ankom een mere til sæbygård end som at der var fæstet. Han fik morfars navn Kristian.

Skønt jeg selv var med til fødselen og vel var dens midtpunkt, så har jeg ingen erindring fra sæbygård fra dengang, for allerede i 1923 pakkede I og drog med os til Wilhelmsborg, hvor vi skulle en helt enestående barndom, og herfra har vi erindring om en mængde dejlige oplevelser.

Vi var dog ikke altid lige gode børn. Således husker jeg, at vi allerede i en forbavsende ung alder forgreb os på mors cigaretter, som vi i aftenens mulm og mørke sad og røg ovre i vognporten, der lå midt i gårdspladsen, for der havde vi et fint overblik med hvem, der kom. Da vi var blevet fortrolige med cigaretterne, og ikke kunne blive ved at lave svind der uden mistanke, kom turen til dine cigarer, men dem holdt vi nu hurtigt op med af naturlige årsager, og en afgørende afvænnig fik vi, da bedstefar fra langeland engang var på besøg, og da han formidlede, at vi åbentlyst fik lov at dampe på dine piber.

Ja de unoder vi der lagde for dagen tog du med en knusende ro, og mange flere siden lideså roligt. Selv dengang jeg i skolen - det var den stråte i Aborre, som vist forøvrigt havde fast tag - en dag i første time bad lærerinden om fri, for jeg skulle med far og mor til bedstemors fødselsdag i Jordløse. Det gik glat igennem og lykkelig vandrede jeg hjem, hvor jeg fortalte, at vi havde fået fri, for lærerinden havde fødselsdag.

Det var da meget heldigt - sagde du - for over middag skal vi drive kører til Assens, og vi mangler lige en mere til at drive. Først da tårnede problemerne sig op for mig, for jeg kunne regne ud, at vi netop ville passere på skolevejen, som

de andre børn var på vej hjem.

Og ganske rigtigt, og selv om jeg søgte at dække mig bag kørerne, så var resultatet næste skoledag, at en af ungerne rejste sig og sagde: frøken, Christian var ikke til fødselsdag i Jordløse den anden dag, han drev kør nede på vejen, da vi gik hjem.

Ja det er jo ikke alle numre, vi har lavet, der er lykkedes lige godt. Jeg slap dog nådigt. Dommen lød fra skolens side på, at jeg ikke oftere kunne få fri uden at medbringe en seddel med din ægte underskrift.

Nu var det ikke uden grund, at jeg valgte Jordløse som undskyldning, for det var et sted vi glædede os til at komme, og vi kom der ofte.

Når hestene blev spændt for chabancen, eller den ~~hurtige~~ røde hurtigløber for gikken, og vi i stadstøjet kørte til Assens, hvor hestene blev opstallet, og vi fortsatte med rutebilen til Jordløse, så var der feststemning for vi børn. Så skulle vi ned til bedstemor og nyde hendes omsorg. Vi skulle spille land, vi skulle fare rundt i haven, vi skulle læse Knold og Tot, og læse om Gyldenspjæts oplevelser i de stakke af gamle ugeblade vi hentede på loftet, og vi skulle spise fedtkartofler direkte fra panden på bordet i den fælles køkken og spisestue, alt mens vi iagttog trafikken for foden af den langstrakte bakke på landevejen, der løb lige uden for dit barndomshjem.

Som børn er, så var vi også videbegærlig, og vi søgte hos jer løsning på de problemer, der trængte på. Eet af dem var, hvorledes vi var kommet til verden. Og selv om vi levede blandt dyr og jævnlig i gården så, hvorledes liv blev til, så fik vi svaret: I er kommet med storke - sukker i vinduet, så kommer storke, lød svaret dengang.

Da det var gået op for os, så jeg en dag Henrik lægge et stykke sukker i vinduet. "Hvorfor gør du det", spurgte jeg. Jo vi skal ha' en lillesøster. Nå ja, det kunne da være meget skægt, sku' vi ikke lægge et par stykker. Nej eet er nok. Nå ja ja, men ska' vi ikke have lukket vinduet op ?.

Og vi blev faktisk bestyrket i troen på, at sådan var det, for da vi nogen tid efter kom hjem fra skole, var der ankommet en lillesøster - det var i 1928 - hun fik navnet Grethe.

Omend vores tilværelse var sorgløs, så havde I bekymringer, og de tårnede sig op i 1931, hvor der skulle ske forvalterskifte på Wilhelmsborg. På det tidspunkt var man inde i 30-nes krise, der ramte landbruget meget hårdt, og tiderne var så sløje, at ingen turde binde an med start af landbrug, og I valgte at forlade den gerning, der havde optaget og glædet dig så meget.

Hvad skulle nu ske ? Efter et halvt år i Fangel fandt i de vise sten: Uden mad og drikke duer helten ikke, hvorfor så ikke lave mad til de, der ikke kan selv ?

Ja så enkelt, og i november 1931 overtog i pension Regina i Svendborg, hvor mor begyndte at lave mad af en karat, der gjorde stedet kendt.

Utallige munde har i mættet, og glade var de, der kom til jer. De kom ikke alene for at spise, men de kom i lige så stor grad for at nyde den omsorg, mor viste dem alle, og det var ikke uden grund, at de betragtede hende, som deres anden mor.

Det var nogle glimt af det, jeg har fået fortalt, selv husker eller har oplevet fra de første 42 år af din tilværelse far. Lad os kalde det første halvdel - næste halvdel gemmer vi til du bliver 85 - for vi skal jo videre i maden.

Men inden jeg slutter vil jeg sige:

Mange ting i tilværelsen beror på tilfældigheder, nogen siger, at alt er tilfældigt, hvis man drager den slutning, så ved vi altså også, hvor tilfældigt det er, hvem faderen er. Når vi ved det, så må vi - Grethe, Henrik og jeg prise os lykkeligt over, at du Anders Jørgen Andersen blev vor, og vi børn vil bringe dig vor tak for den behagelige, myndige og forstående måde, du har sendt os videre i tilværelsen på.